

DET KONGELIGE
LANDBRUKS- OG MATDEPARTEMENT

*Melding til Stortinget om landbruks- og matpolitikken
og rovviltproblematikk*

statssekretær Ola Heggem

Landsmøte NSG 16. mars 2011

FAO advarer!

Avlingene i Sør-Afrika og Kina kan slå feil på grunn av flom og tørke.

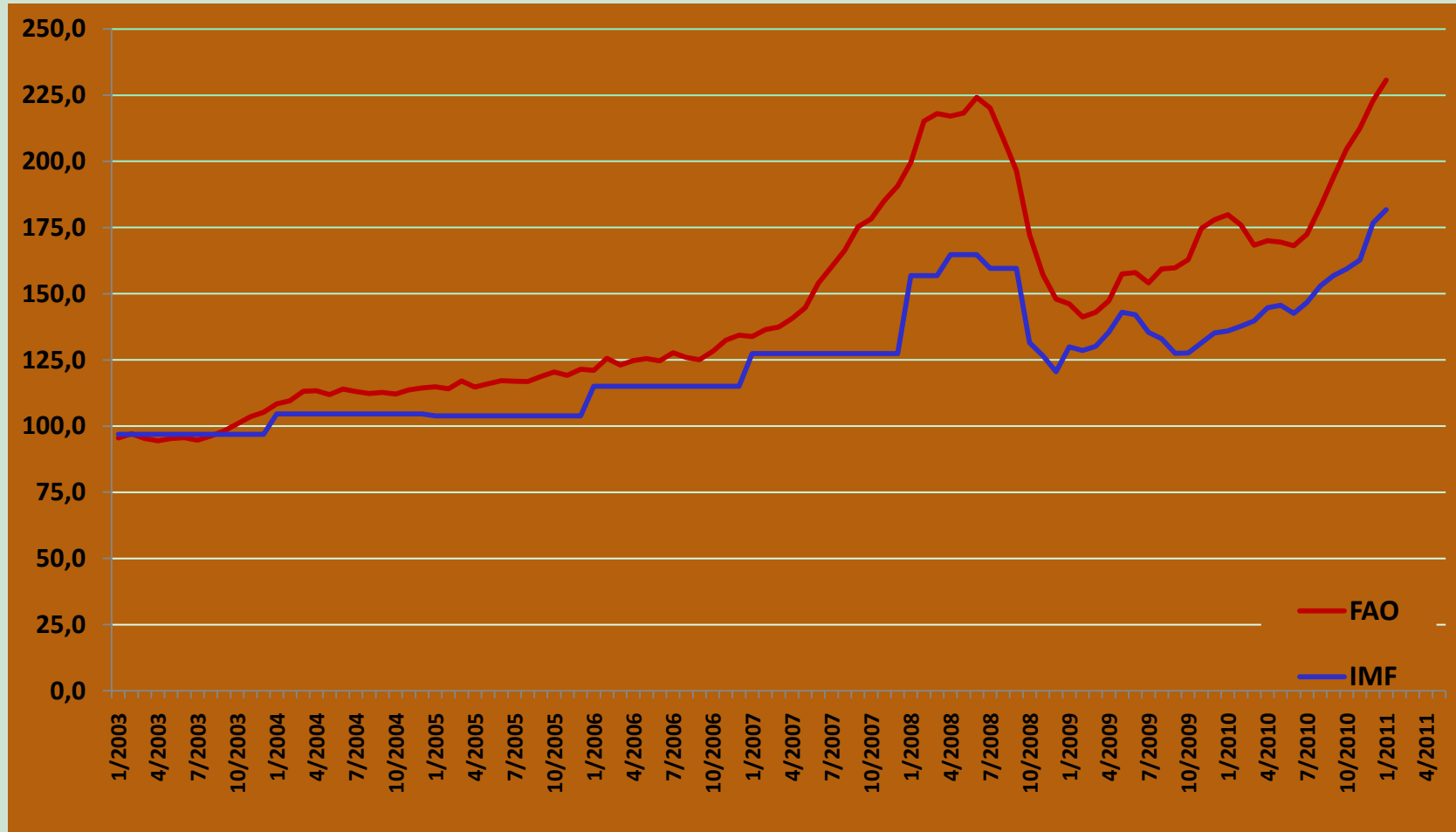
Drought alarm in China

A severe drought in northern China has badly damaged the winter wheat crop, leaving the ground parched for spring planting while alarming leaders and fuelling inflation.

NEW YORK TIMES, 5. feb, 2011

Rekordhøye råvarepriser på mat internasjonalt

FAO og IMF sine indekser, snitt 2002-2004=100

Matproduksjonen må økes med 70% innen 2050

- Vi vil være 9 milliarder mennesker på jorda i 2050
- I Norge er vi ca 1 million flere om 20 år
- Stort press på jordbruksressursene
- Fiskebestandene verden over er i stor grad utnyttet

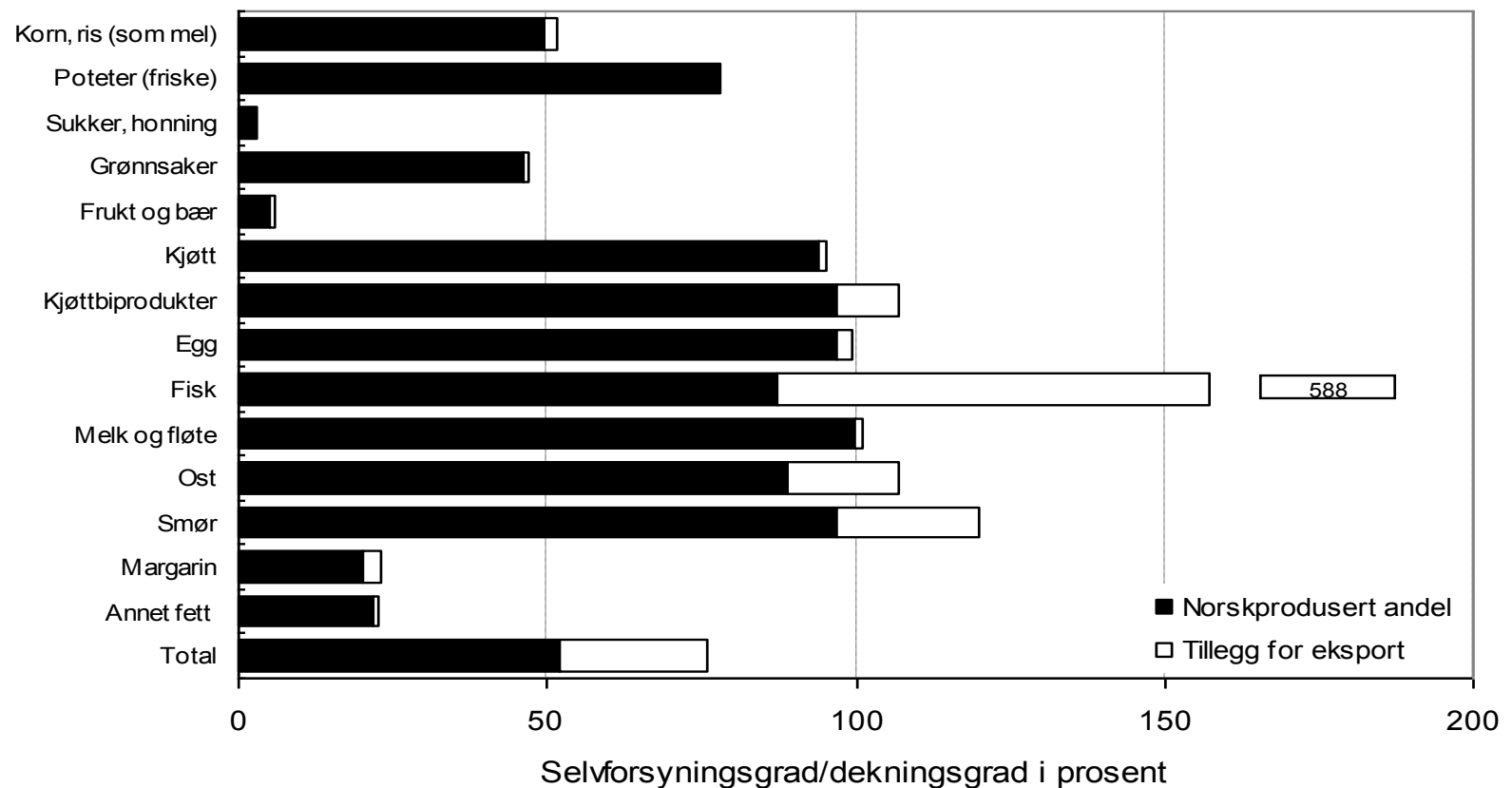
2011 – et skjebneår for maten

- Høye priser
- Usikre avlinger
- WTO rører på seg
- LMD skriver ny landbruks- og matmelding

Pascal Lamy,
generaldirektør WTO

FN har slått fast: Alle land har rett og plikt til å produsere mat til egen befolkning

Melding til Stortinget

Overordnede politiske forutsetninger

De overordnede politiske forutsetningene for meldingsarbeidet er regjeringens landbruks- og matpolitiske målsetninger.

- Soria Moria II:
 - videreutvikle inntekts- og velferdspolitikken i landbruket fra forrige periode
 - videreføre jordbruksforhandlingene og markedsordningene
 - sikre et landbruk med en variert bruksstruktur over hele landet gjennom en klar distriktsprofil, og videreføre styrking av det grasbaserte husdyrholdet
 - sikre et sterkt importvern
- Norsk landbruk skal på en miljømessig bærekraftig måte produsere for å dekke etterspørselen etter varer det er naturlig grunnlag for å produsere nasjonalt.

Utgangspunktet for landbrukspolitikken:

- Utnytte de ressursene vi har til matproduksjon
- Handel kommer i tillegg til - ikke istedenfor – egen produksjon
- Sikre at vi samlet sett utnytter ressursene best mulig.
 - kanaliseringspolitikken må ligge i bunn
- Bruke gress og beiteressursene våre
 - to tredjedeler av landbruksarealene i Norge er gress

Landbruk over hele landet - aktuelle tiltak

- Utnytte lokale og regionale fortrinn og potensial for landbruks- og matproduksjon
 - Ta i bruk mangfoldet av menneskelige, naturgitte og materielle ressurser
 - Videreføre kanaliseringspolitikken
 - Produksjon av melk og grovforbaserte kjøttslag i alle regioner
 - Utnytte og opprettholde arealene
- Mer regionalt differensiert politikk og økt regionalisering av virkemidler
- Områderetta satsinger for å styrke lokal og regional vekstkraft
- Utvikle gode produksjonsmiljø lokalt og regionalt
- Opprettholde og sikre framtidig rekruttering
- Økt bosetting på ubebodde landbrukseiendommer
- Bidra til attraktive lokalsamfunn i samspill med andre næringer og sektorer

Økt verdiskaping!

VISIT
NORWAY
.NO

et kongelige landbruks- og matdepartement

Inntekt

- Landbruket består av selvstendig næringsdrivende som har ansvar for å tilpasse sine kostnader til de mulighetene som ligger i markedet og i rammebetingelser for øvrig.
- Bedre inntektsmuligheter er et svært viktig virkemiddel for å nå målene om matsikkerhet, bærekraftig økt produksjon, å bruke ressursene i hele landet, levende bygder, åpent kulturlandskap.
 - Investeringsbehovet er stort
 - Konkurransen om kompetent arbeidskraft er høy
 - Rekrutteringen er bekymringsfull
- Det er forventningene om mulige framtidige inntekter som fastsetter investeringsmulighetene og -viljen.

Konkurransedyktige verdikjeder for mat

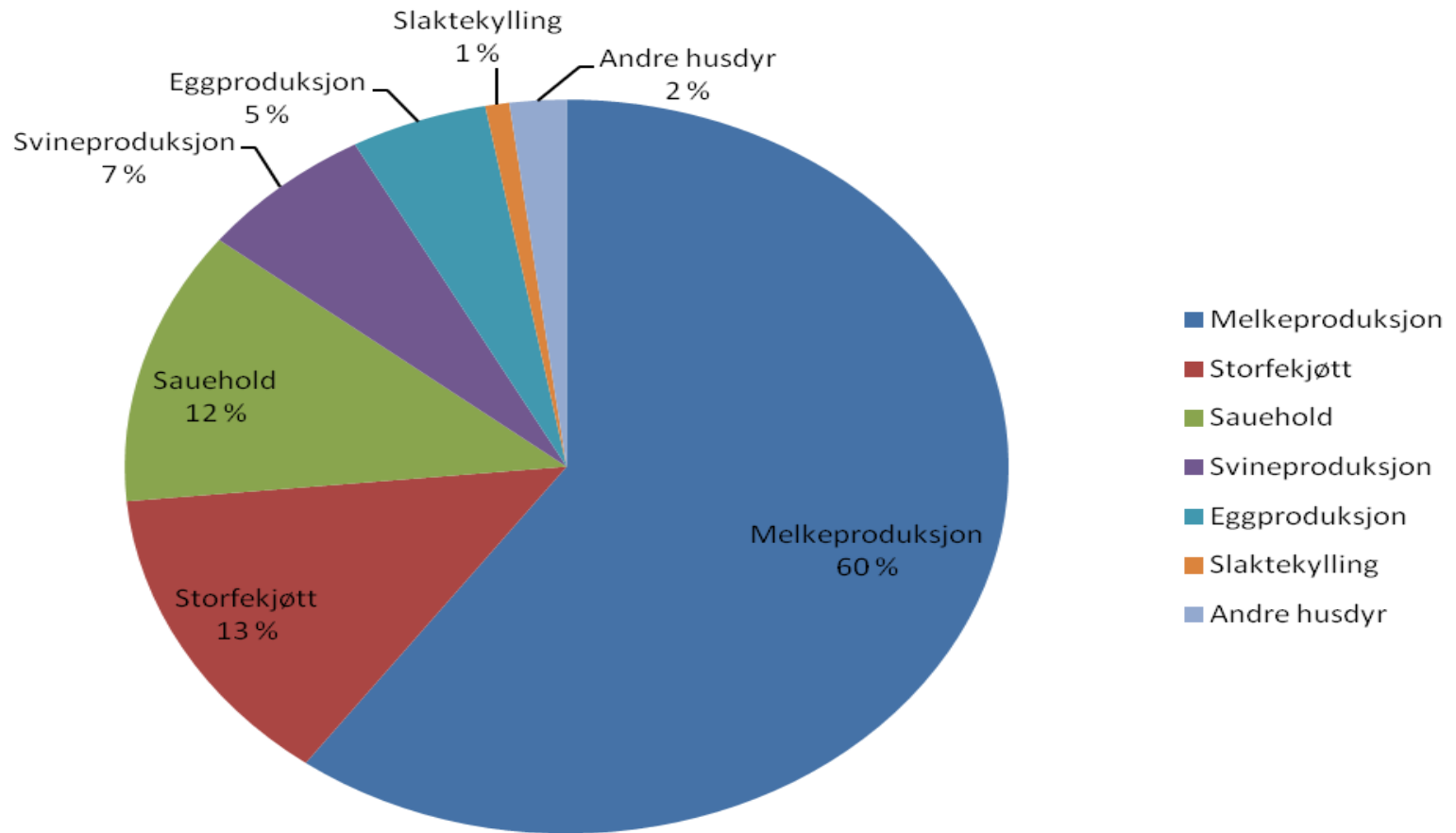
- Økt matproduksjon og landbruk over hele landet kan ikke oppnås uten at verdikjedene i landbruks- og matsektoren er konkurransedyktige. Alle ledd i verdikjedene må gis rom som gjør at de kan leve og utvikle seg.
- Det å ha en konkurransedyktig næringsmiddelindustri er en forutsetning for inntekter til jordbruket. Samtidig er inntekter på ett ledd kostnader på neste ledd, noe som gjør at spørsmålet om råvarepriser er en interessemotsetning i seg selv.
- Det skal fokuseres på etterlevelse, forenkling og modernisering av gjeldende regelverk, framfor innføring av nytt kostnadsdrivende regelverk. Nytt regelverk skal kost / nytte - vurderes.
- Forskning og utvikling er viktig for innovative og konkurransedyktige verdikjeder.
- Matkjede-makt-utvalget

Arealspørsmål

- 3 % av Norge er jordbruksareal
- Overskudd av arealer i noen områder
- Underskudd av arealer i andre områder
 - Meldingen må ha tiltak for begge situasjoner
- Aktuelle tema:
 - Arealtilskudd for pleie/aktiv drift av jordbruksjord (hindre gjengroing)
 - Tiltak for å styrke jordvern/Vernehjemmel i jordloven
 - Myr dyrkingsforbud
 - Nydyrking
 - Kvalitetsforbedring/grøfting

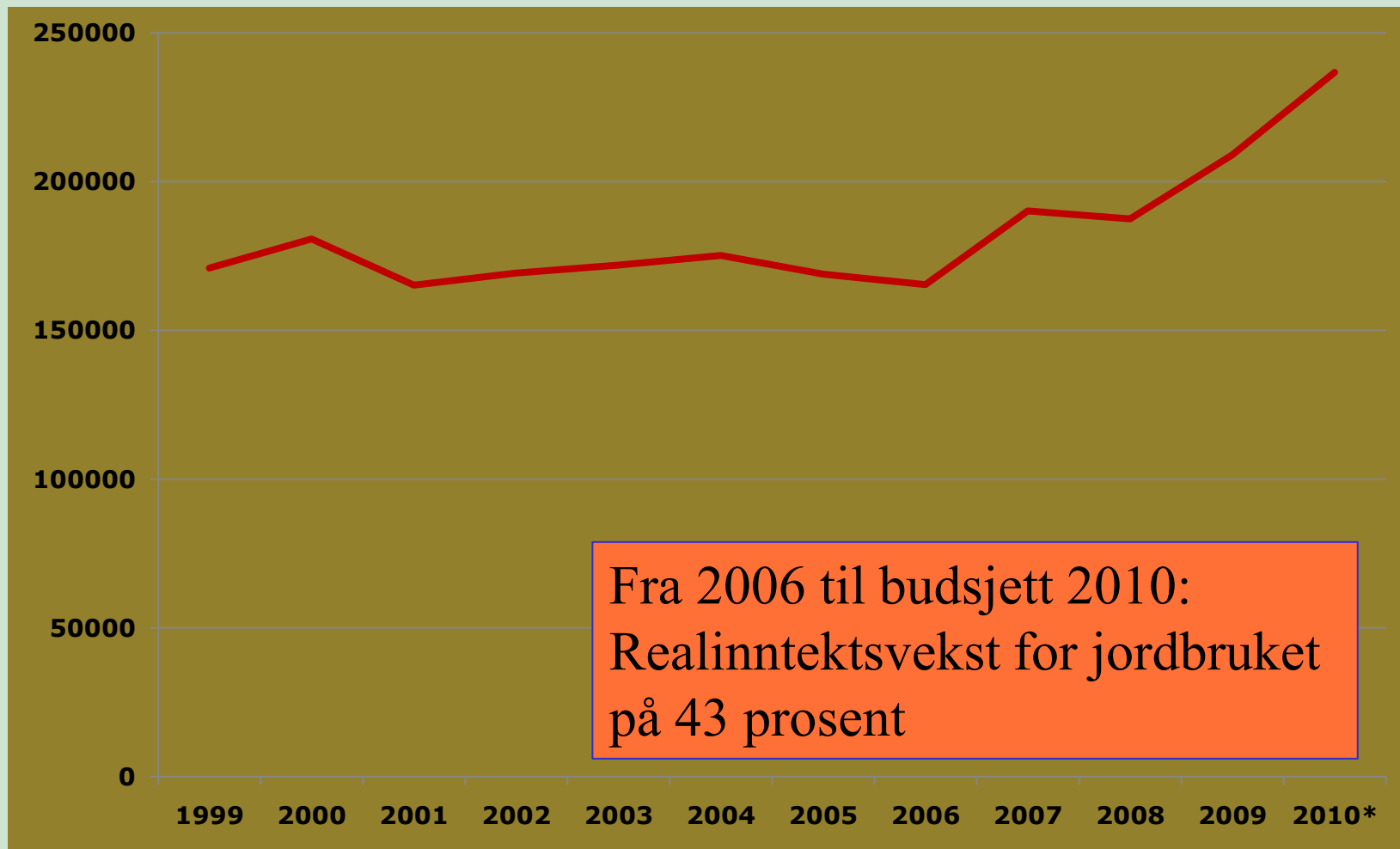
Tilskudd til investeringer til husdyrproduksjon (2)

BU-tilskudd til husdyrproduksjoner samlet for årene 2006-2009

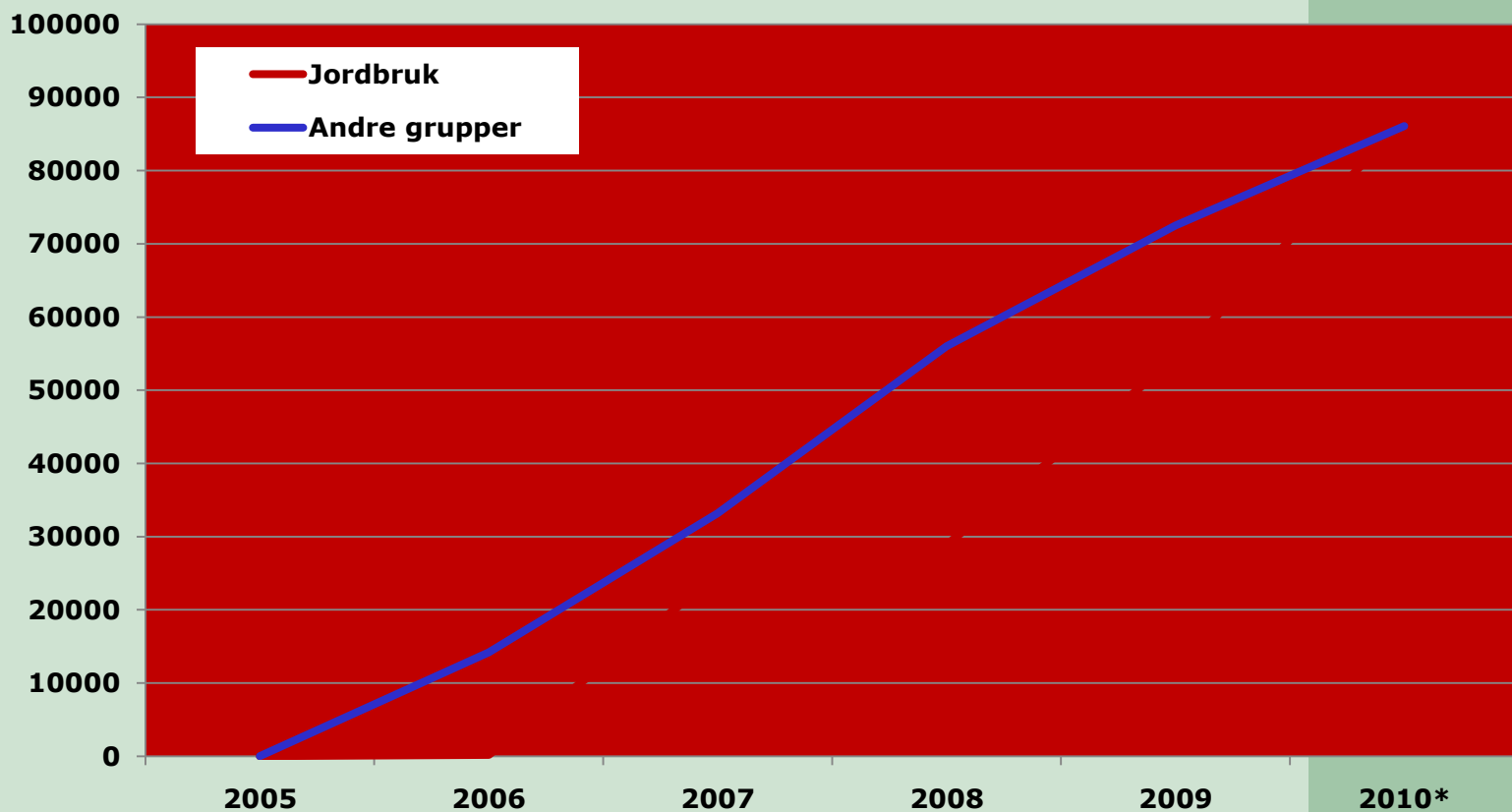
Utviklingen i realinntekt i kr/årsverk iflg. Totalkalkylen

Faste 2009-kroner, basert på NORMALISERT REGNSKAP, inkl. jordbruksfradrag

Endring i inntekt i kr/årsverk jordbruk og andre grupper

Nominelle tall fra NORMALISERT REGNSKAP, inkl. jordbruksfradrag

Lammekjøtt – foredlet gras

- Norsk forbruk 3,5 – 4 kg/år
- Paul Bocuse: *”Norsk lam og laks er av de beste råvarer i verden.”*
- Tradisjonsmat – fårrikål, pinnekjøtt, fenalår,...
- Råvare med potensial for flere produkter – FoU
- Potensial for økt produksjon og forbruk (eksport?)

Lammekjøtt i verdensklasse

- Vær stolte over det lammekjøttet dere produserer
- Sau og lam er ønskede kultur- og miljøarbeidere
- Smaksmessig i verdensklasse
- Kjøtt fra dyr på beite kontra kraftforede dyr gir plusspoeng til beitedyra, - av flere grunner
- Lam tilfredsstiller forbrukere som er opptatt av norsk tradisjonsmat, som fenalår, spekepølser eller smalahove.
- Lam gir råvarer og stykningsdeler tilpasset den kresne gastronom. Søken etter skånsom bearbeiding av kjøttet ivareta smak og forbrukerhelse

De ti største forbrukslandene av småfeskjøtt i 2007 (Engrosforbruk)

	KG/PERSON/ÅR
Mongolia	40,95
Island	24,56
New Zealand	23,29
Turkmenistan	19,04
Kuwait	15,65
Australia	14,53
Hellas	13,87
Samoa	13,15
Mauritania	12,63
Barbados	12,33
Norge (rangert som nr. 30 i verden)	5,6

Kilde: FAOSTAT, Food supply quantity

Nye kostholdsråd

- Nye råd om ernæring – viktig for folkehelsa
- Forbruket er sammensatt av norsk og importert mat
- Norge - ca 50% selvforsynt av landbruksvarer på kaloribasis
- Landbrukspolitisk mål å produsere mest mulig i Norge
- Norge er et grasland. Graset må foredles (kjøtt, melk, ..)
- Lam – et utmarksprodukt (biprodukt: kulturlandskap, biomangfold, ..)

Geita

- Geit – del av det grasbaserte husdyrholdet
- Produksjonsomfang i samsvar med innenlands forbruk
- Geit og sau – kulturlandskapspleiens "Rolls Royce"
- Geitehold – næring basert på miljø og bærekraft
- Produkter – mjølk, kjøtt, reiseliv/opplevelse, grønn omsorg,...
- Geit – bidrar til mål om landbruk i hele landet

Geitemelk

- Opprettholde gode produsentmiljøer
- Volumøkning beror på produktutvikling og markedsføring
- Kvalitetsproduksjon er en forutsetning

Geitekjøtt,- potensiale ?

- Økende trend også i vestlige land å produsere kje og geitekjøtt ut fra : smak, helse og etikk
- Magert
- Proteinrikt
- Jernholdig
- Lønnsomhets utfordringer
- Tilgjengelighet i markedet både som fersk kjøtt og produkter

Friskere geiter

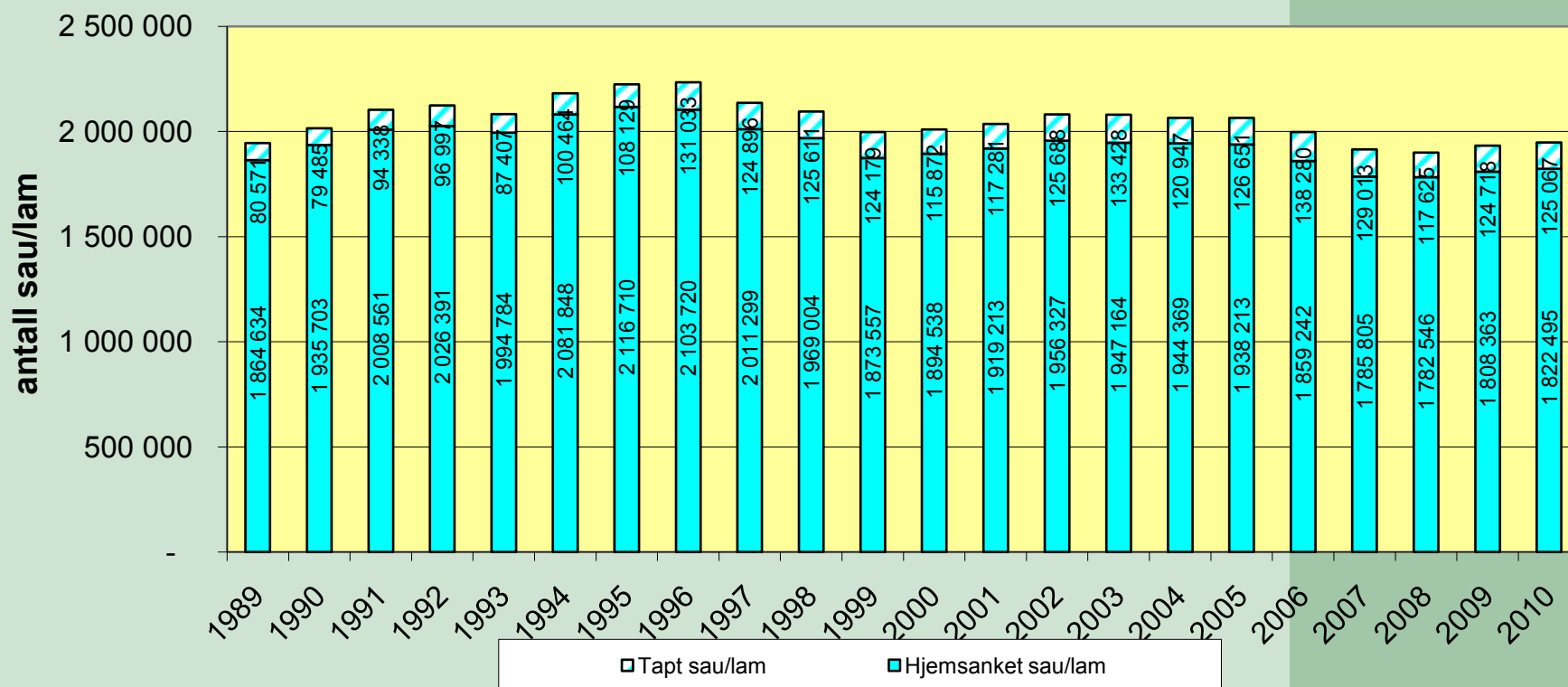
Mål: friske dyr, god dyrevelferd, kvalitetsprodukter

- Sanering av CAE, paratuberkulose, byllesjuka
- Status - over 50% av geitebestanden var sanert eller i gang med sanering når fase II ble avsluttet i 2010.
- Over 70 mill. er til nå satt av over jordbruksavtalen til selve saneringsprosjektet.
- Videreføring prosjektet i fase III med 15 mill for 2011 med mål om sanering av hele geitebestanden.

Beite - Utmarksressurs

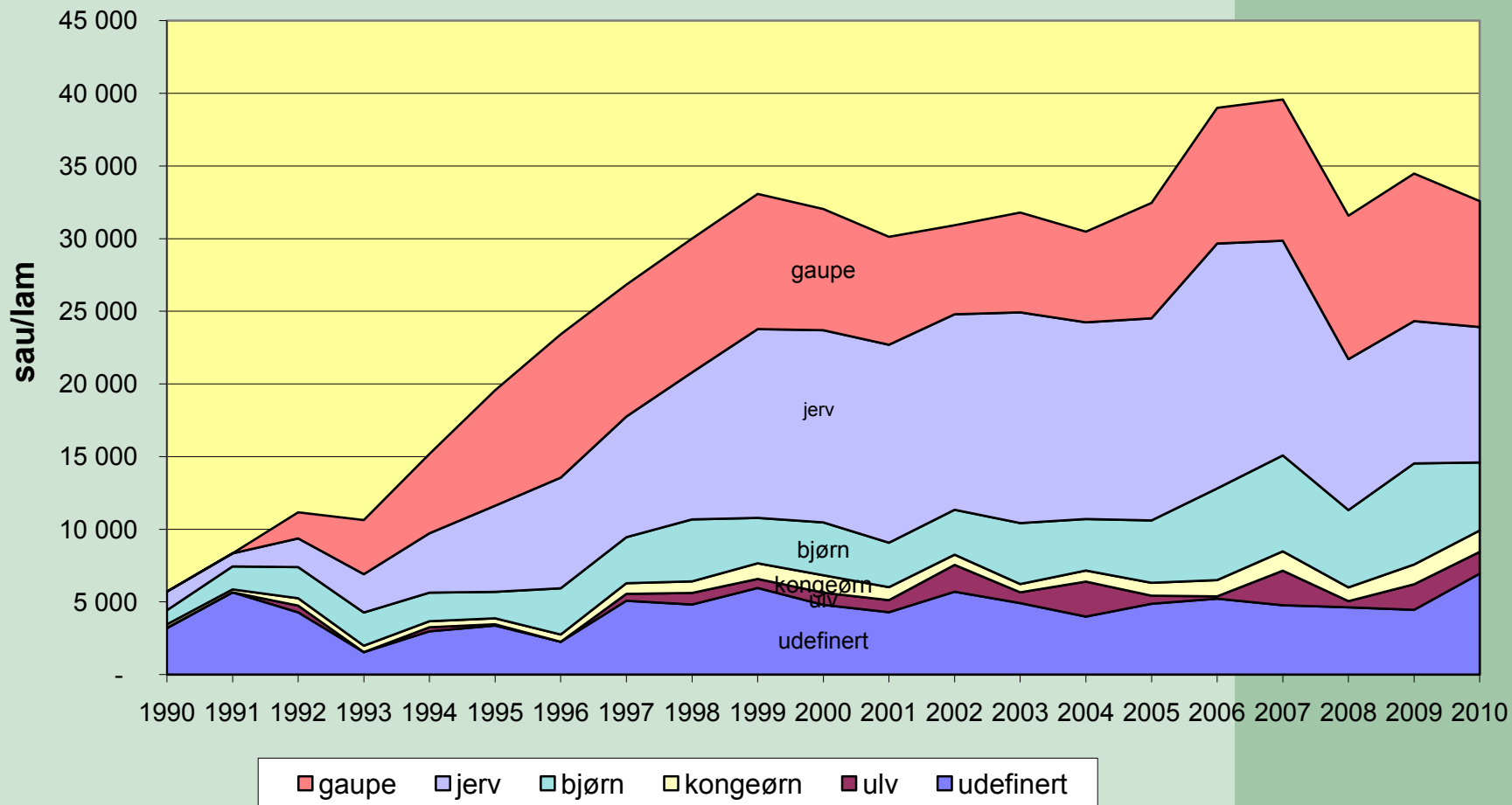
- Over 300 mill. fe høstes fra utmarksbeite i dag
- Godt under 50% av kurant nyttbart beite utnyttes i dag
- Sau står for ca 2/3 av fôropptaket (ca 200 mill. fe)
- Frittgående beiting er viktig for effektivt fôropptak

Landet - Utvikling i antall sau/lam på utmarksbeite og antall tapt, (kilde: SLF, OBB)

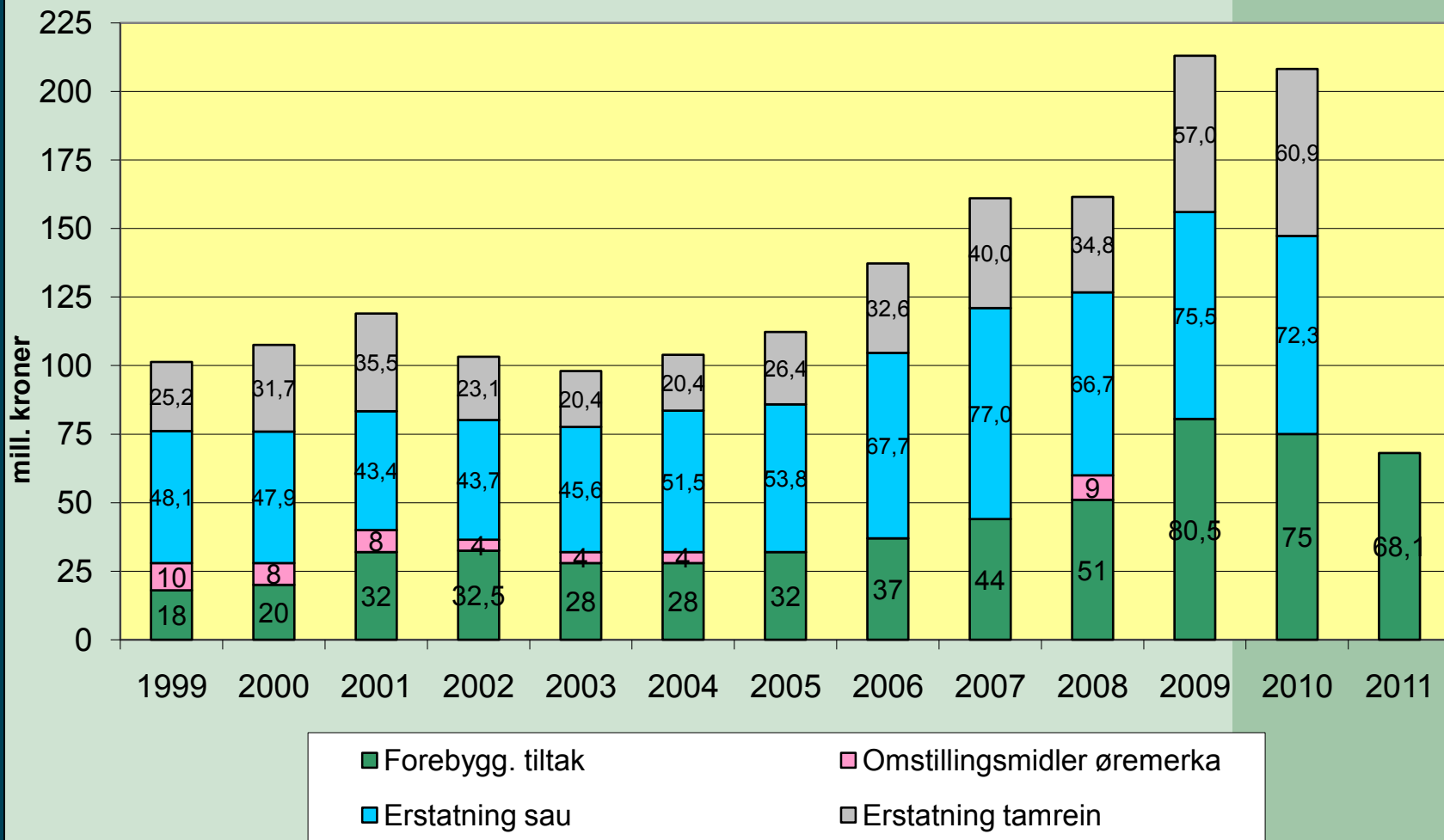

Antall sau/lam sluppet på utmarksbeite er hentet fra kode 430 (431+432 fom. 2003) i søknad om produksjonstilskudd. Totaltap er beregnet ut fra registrerte tap i Organisert beitebruk som omfatter 80% av sau på utmarksbeite og erfaringsbasert 0,6% høyere tap utenfor Organisert beitebruk.

Landet - utviklingen i antall erstattede sau/lam fordelt på rovdyr, (kilde: DN)

Budsjettmidler til forebyggende tiltak og omstillingstiltak og erstatninger pga. rovvilt (Kilder: St.prp.nr.1 - MD, Erst.stat. DN)

Tapssituasjonen pga rovvilt, regionalt (eksempel)

- Tapsprosenten 2,4 % høyere enn 1990.
- Tilsvarende 46.000 sau (2011)
- Gj.snitt erstattet etter 2010: ca 33.000 sau
- Gj.snitt omsøkt erstattet etter 2010: ca 54.000
- Eksempler på tapsutvikling i regioner og kommuner:

	1990	2010
Hedmark:	3,9 %	9,0 %
Tynset:	3,5 %	9,2 %
Engerdal:	2,8 %	8,6 %
Nordland:	5,1 %	8,4 %
Saltdal:	4,8 %	14,3 %

Dobbel målsetting gjelder

Måloppnåelse

- Gaupe, jerv og ulv – oppfylt
- Bjørn – økning mot bestandsmål
- Totalantall sau på utmarksbeite – relativt stabilt

Ikke måloppnåelse

- Beitebruk – tapsnivå for sau og rein vedvarende på uforsvarlig høyt nivå i mange områder.
- Forutsigbarhet for levedyktig næring mangler (levedyktig næring, dyrevelferd, jordbruksfaglig, ..)

Soria Moria II

Beskjed om justert forvaltning

- Konfliktsituasjonen og tapene på grunn av rovvilt er uakseptabel.
- Gjennomføring tiltakene i SMII skal redusere konflikten.

Erstatningsordningen for husdyr

- Bredt sammensatt ekspertutvalg legger fram forslag innen 1. juni.
- Viktig at næringen er med i utvalget
- Forventning om redusert konflikt med mer korrekt erstatning

SM II om forlik om ulv og bjørn mm

- Regjeringen har invitert Stortinget til samtaler
- Regjeringen har utarbeidet faktagrunnlag

Utfordringer før beitesesongen 2011

- Jerv og gaupe står for 65-70% av erstatningene av sau
- Ekstrauttak av jerv
- Kvotejakt på gaupe
- Skadefelling av bjørn og ulv i prioriterte beiteområder
- Beredskap skadefelling (hos DN, FM, SNO, komm. fellingslag)

Mattilsynet

- Mattilsynet har ansvar for å kontrollere at lov om dyrevelferd følges
- Tilsynskrav på utmarksbeite minst en gang pr uke, og mer ved behov (*§ 19 Forskrift om velferd for småfe*)

Nasjonalt beiteprosjekt

Formål – bedre sauehold med mindre tap på beite gjennom:

- Rasjonell beitebruk
- Effektiv organisering
- Dokumentasjon av tap på beite
- Dokumentasjon av produksjonsfasen på utmarksbeite

- Dyrevelferden er dyreeiers ansvar – alltid

Ros til småfenæringene

Kontinuerlig fokus på forbedring av drift og dyrehold:

- Handlekraft når nye situasjoner oppstår
- Handlingsplaner (smittevern, dyrevelferd, tap, ..)
- Avlsarbeid basert på ny kunnskap og teknologi

- Friske dyr og god dyrevelferd gir godt grunnlag for effektiv produksjon av kvalitetsprodukter og gode assosiasjoner hos forbrukeren.

Takk for oppmerksomheten!

